

Československý nacionalismus - jeho přijetí či kritika v dobovém tisku

1. Anotace

V této práci bych se zabírala tím, zda existovaly jiné možnosti/návrhy uspořádání Československa než jen na základě 2 národů, pokud ano, jak byly přijímány. Jaký vztah měl československý národ k německé menšině na území Československa? Zkoumána bude zejména odezva těchto vztahů v dobovém tisku.

2. Klíčová slova

Českoslovenství – nacionalismus – menšiny – vztahy Čechů s Němci – publicistika

3. Podrobnější popis projektu

Mohlo by se zdát, že vznik samostatného českého, či lépe řečeno československého, státu byl přirozeným přechodem od monarchie k demokracii bez jakýchkoliv obtíží či námitek. Problém řešení státoprávnosti však není otázkou pouze prvního desetiletí 20. století, sahá mnohem hloub, ještě do období, kdy se začíná formovat národní povědomí Čechů, tedy přibližně do poloviny století devatenáctého.

Obnovou státu se zabývalo mnoho politiků a každá jejich představa o tom, jak by měl vypadat český stát, byla tak odlišná, jak odlišní byli její autoři. Existovalo také mnoho faktorů, které ovlivňovaly tyto jejich představy; například existence malého národa uvnitř mnohonárodnostní monarchie, jeho pozice na úrovni mezinárodní politiky, vypuknutí světové války, schopnost politiků prosazovat zájmy národa a jiné.

Před koncem první světové války se vytvářely koncepce na poválečné uspořádání budoucího státu a zejména byl hledán princip, na jehož základě by mohl být Československý stát uznán.

Například Masaryk při svém koncipování založení budoucího státu se musel po vypuknutí války zamyslet nad otázkou, co bude s malými národy uvnitř monarchie, pokud německo-rakouská strana ve válce zvítězí. Předpokládal nástup německého nacionalismu a ohrožení českého národa, což ho přimělo ke snaze rozbít R.-U. Ovšem je otázkou, jak aktuálně vnímal problém opačný. Jak se bude řešit otázka malých národů uvnitř Československa?

Tento stát byl nakonec uznán na základě práva národů na sebeurčení. Tato snaha pramenila zejména z pocitu, že kulturu na území Čech a Moravy vytvářeli jen Češi.

Jak ale byla koncepce československé národnosti přijímána v průběhu první republiky? Došlo k nějaké proměně jeho chápání? To jsou některé ze základních otázek vedoucích k vypracování této práce.

Domnívám se, že českoslovenství bylo kladně přijímáno jen tam, kde na sebe nenarážely kulturní rozdílnosti. Chtěla bych se zaměřit hlavně na jeho kritiku dobovou publicistikou. Také bych věnovala část práce ohlasu díla Emanuela Rádla a jeho projektu nadnárodního demokratismu jako překonání problémů s německou menšinou.

Snahou práce je zaměřit se na problémy soužití těchto dvou národů z pohledu multikulturního. Cílem práce by mělo být seznámení s vnímáním multikulturality v prvorepublikovém Československu právě na základě její reflexe v dobovém tisku.

Literatura k dějinám:

- Beránková, Milena – Křivánková, Alena – Ruttkay, Fraňo, *Dějiny československé žurnalistiky. III. díl Český a slovenský tisk v letech 1918 – 1944*, Praha 1988.
- Brügel, J. W.: *Češi a Němci 1918-1938*, Praha: Academia, 2006.
- Galandauer, Jan.: *Vznik Československé republiky 1918. Programy, projekty, perspektivy*. Praha 1988.
- Kárník, Z.: *České země v éře První republiky (I. díl)*, Praha: Libri, 2002a.
- Kárník, Z.: *České země v éře První republiky (II. díl)*, Praha: Libri, 2002b.
- Kárník, Z.: *České země v éře První republiky (III. díl)*, Praha: Libri, 2003.
- Koschmal, W. a kol.: *Češi a Němci. Dějiny-kultura-politika*. Nakladatelství Paseka, Praha, Litomyšl. 2001
- Křen, J.: *Konfliktní společenství. Češi a Němci*, Praha: Academia, 1990.
- Kubíček, Jaromír: *Česká retrospektivní bibliografie. Řada 1. Noviny. Díl 2. Noviny České republiky od počátku do roku 1918*.
- Patočka, Jan: *Věčnost a dějinnost: Rádlův poměr k pojetím člověka v minulosti a současnosti*. Praha 2007.
- Seibt, F.: *Ta stará ošklivá melodie: několik ohlédnutí za německou historií 1900-1945*. Praha 2002.
- Sládek, Milan: *Němci v Čechách: německá menšina v Českých zemích a Československu, 1848-1946*. Praha 2002.
- Soukupová, Blanka: *Český sebevědomý sen a evropská realita*. Praha 2002.
- Staněk, Tomáš. *Německá menšina v Českých zemích, 1948-1989*. 1. vyd. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1993.

Literatura k teorii multikulturalismu:

Barša, Pavel: *Politická teorie multikulturalismu*. Brno 2003.

Baršová, A. Barša, P.: *Přistěhovalectví a liberální stát. imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno 2005.

Brunner, G.: *Nationality Problems and Minority Conflicts in Eastern Europe*. Strategies for Europe. Gütersloh: Bertelsmann Foundation Publisher, 1996.

Hobsbawm, E.: *Národy a nacionalismus od roku 1780*. Brno CDK 2000.

Hroch, M.: *Pohledy na národ a nacionalismus*. Praha SLON 2006.

Leicht, Imke: *Multikulturalismus auf dem Prüfstand: Kultur, Identität und Differenz in modernen Einwanderungsgesellschaften*. Berlin 2009.

Vertovec, S.: *Transnational Networks and Skilled Labour Migration*, WPTC-02-02. 2002.

Dostupné na http://www.transcomm.ox.ac.uk/working_papers.htm.

Prameny:

Dobový tisk: Prager Tagblatt, Národní listy, aj.

Beneš Edvard, *Boj o mír a bezpečnost státu. Československá zahraniční politika v projevech ministra dra Ed. Beneše 1924 – 33*, Praha 1934.

Kol. autorů: *Idea Československého státu*. Praha 1936.

Masaryk, T. G.: *Světová revoluce. Za války a ve válce 1914 - 1918*. Praha 1938.

Rádl, Emanuel: *Válka Čechů s Němci*. Praha 1928/1993.

Rádl, Emanuel: *O německé revoluci: K politické ideologii sudetských Němců*. Praha 2003.

4. Rozsah a stručný rozvrh práce

Předpokládaný rozsah bude přibližně 100 stran. Nejprve bude zařazena část, která se bude věnovat nastínění základních tezí a otázek. Dále bude následovat kritika pramenů a literatury a také jejich analýza. Součástí práce budou také různé koncepce uspořádání poválečného Československa stejně jako nastínění některých teorií multikulturalismu, které by mohly být použity při zkoumání vztahů mezi Čechy a Němci v Československu v období první republiky.